

BESLUTNINGSPROTOKOL

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Sager til beslutning

3. Principper for modernisering af plejeboliger

SOU 264/2005 J.nr. 15/2004

INDSTILLING OG BESLUTNING

Sundhedsforvaltningen indstiller,

at Sundheds- og Omsorgsudvalget godkender 17 principper for fremtidens plejeboliger som grundlag for at modernisere kommunens plejeboliger

at Sundheds- og Omsorgsudvalget godkender, at tjeklisten for plejeboliger revideres, så den afspejler de 17 principper.

Sundheds- og Omsorgsudvalgets beslutning i mødet den 15. september 2005

Indstillingen blev godkendt med bemærkninger om,

at i princip 3, 2. linje erstattes ”fremmede” med ”forskellige” samt sidste sætning i princip 5 ” Alle boliger indrettes, så de tager maksimalt hensyn til alle grupper af ældre borgere” slettes.

RESUME

Sundheds- og Omsorgsudvalget besluttede den 18. november 2004 (SOU 164/04), at der i forbindelse med kommunens plan om at ombygge 1.600 af kommunens utidssvarende plejeboliger til ca. 900 boliger skal udarbejdes nogle principper, som skal være retningsgivende for om- og nybygningerne. Principperne skal tage udgangspunkt i, hvordan de fysiske rammer - også på sigt - kan øge trivslen blandt beboere og ansatte på kommunens plejehjem.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Sundheds- og Omsorgsudvalgets drøftelse på udvalgets temamøde den 3. februar 2005 (SOU 35/2005) har dannet afsæt for det videre arbejde med at identificere og definere principperne i denne indstilling. De foreslåede principper er endvidere et resultat af studier af foreliggende litteratur og forskning på området, af en dialog med en lang række interesserede parter samt drøftelser internt i forvaltningen.

Princip 1: Variation i boligmassen og relation til lokalmiljøet

Plejeboligbebyggelserne bør tilsammen udgøre en varieret boligmasse. Variationen i byggeriet bør så vidt muligt afspejles i arkitekturen og i bebyggelsens relation til det omkringliggende lokalområde. Der kan etableres centerfunktioner for både beboerne og udefrakommende. Bebyggelsen bør samtidig åbne sig imod lokalsamfundet på en måde, så beboerne tilskyndes til at bruge lokalmiljøets tilbud.

Princip 2: Boenhedernes størrelse

Plejeboligbebyggelsen foreslås opdelt i boenheder med en størrelse på 10 til 15 boliger pr. enhed. Størrelsen på en boenhed bør understøtte muligheden for at etablere en vis grad af intimitet og hjemlighed. De mindre boenheder vil samtidig fremme muligheden for en følelse af ejerskab til boenheden hos personalet og beboerne. Boenhederne placeres, så de inviterer til fælles ophold ude og inde. Behovet for privatlivets fred skal samtidig tilgodeses og respekteres.

Princip 3: Almene hensyn indtænkes i udstrakt grad

Almene hensyn til personer med alderssvækkelse i forhold til syn, hørelse, bevægeshæmning og demens bør indtænkes i de fysiske rammer. Endvidere bør generelle hensyn i forhold til psykisk trivsel indgå, så tryghedsfølelse, selvrespekt og selvstændighed fremmes.

Princip 4: Personalets arbejdsvilkår prioriteres højt

Ved alle ny- eller ombygninger af plejeboligbebyggelser bør personalet sikres de mest hensigtsmæssige arbejdsforhold. Risikoen for nedslidning fysisk såvel som psykisk bør minimeres til gavn for personalet og beboernes trivsel.

Princip 5: Boenheder for grupper af ældre med særlige behov

Boligerne bør bygges med stor grad af fleksibilitet, så boligerne etableres med en robusthed overfor udviklinger i behov og sygdomsmønstre, samt fremmede kulturmønstre. Boenheder for særlige grupper skal kunne oprettes, når eller hvis behovet opstår. Alle boliger indrettes, så de tager maksimalt hensyn til alle grupper af ældre borgere.

Princip 6: Plejeboligbebyggelsers mulighed for at udvikle profil i forhold til ønsker og interesser hos nuværende og kommende beboere

Plejeboligbebyggelserne bør kunne skabe sig en speciel profil på et eller flere områder, tilbud om særlige privilegier, ydelser mv. Det kan eksempelvis være en tilladelse til at holde husdyr, et

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

sted med specielt fokus på haven eller lignende interesser. De særlige tilbud kan indgå i stedets profilering. Den kommende plejebolig-beboer får derved flere kriterier at vælge ud fra.

Princip 7: Plejeboligbebyggelsens størrelse

En plejeboligbebyggelse bør som hovedregel have minimum 50 boliger for at sikre en fornuftig drift, med mindre der kan etableres samdrift med tilsvarende plejeboligbebyggelser i lokalområdet.

Princip 8: Udeopholdsarealerne: Tilgængelighed, belysning og variation

Det skal være nemt at komme til udeopholdsarealerne, både indefra og fra gaden. Terrænet bør tilbyde alle former for ophold, så som sol og skygge, læ, plads til at røre sig, evt. sansehaver, gadeliv eller stilhed, opholdsmøbler for fælles ophold eller alene-ophold. Arealerne bør rumme mulighed for normale ude-aktiviteter. Den store variation i udeopholdstilbudene bør projekteres på en måde, så området fremstår overskueligt for beboeren. Alle udeopholdsarealerne belyses, så der tages hensyn til svagtseende. Udeopholdsarealerne og bebyggelsen bør betragtes som en helhed, og udeopholdsarealerne bør derfor medtænkes fra starten af projekteringsfasen.

Princip 9: Boligernes størrelse

Der etableres generelt store rummelige boliger med et nettoareal på ca.40-45 m², bruttoareal 65-70 m². Særlige hensyn kan tale for andre løsninger, der dog alle bør indeholde stor fleksibilitet.

Princip 10: Boligens indretning, udstyr, lysforhold og installationer

Boligen indrettes med størst mulig fleksibilitet. I forbindelse med ruminddelinger bør der i vid udstrækning gøres brug af skydedøre og flytbare vægge. Der installeres køkkenfunktion med mulighed for udbygning (se princip nr. 11). Hver bolig udstyres som minimum med en fransk altan. Lysforhold bør have høj prioritet. Boligen bør vende, så der kommer mest muligt dagslys ind, og farverne i boligen bør være lyse på alle overflader.

Princip 11: Køkkenindretning i boligerne

Som standard installeres lille køleskab, lille køkkenvask, skab og en mindre bordplade, som kan varieres i højden. Køkkenet forberedes installationsmæssigt, så mikrobølgeovn, kogeplader, kaffemaskine, el-koger, o. lign., kan tilsluttes. De elektriske installationer i boligens køkkenniche bør kunne betjenes udefra, så der af sikkerhedsmæssige grunde kan slukkes for el-tilførslen ved behov.

Princip 12: Tekniske hjælpemidler

Seneste udvikling inden for teknologien bør så vidt muligt indtænkes i alle om- og nybygninger. Det drejer sig både om midler, der kan lette beboernes hverdag, samt midler der beskytter personalet imod uhensigtsmæssige arbejdsstillinger og tunge løft. Det er f.eks. kørestole, installation af loftslifte, alarmer og døråbnere.

Rummene skal indrettes, så der med sædvanligt møblement er god plads til, at en kørestol kan manøvrere rundt i og mellem de enkelte rum.

Køkkennichen indrettes også ud fra princippet om at gøre brug af den nye teknologi, så det er nemmest muligt at betjene (f.eks. hæve/sænkebord) og mindst muligt farligt at betjene.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Der bør installeres netadgang i alle boliger, og kaldeanlægget bør være så fleksibelt som muligt, så det bl.a. gøres uafhængigt af, hvor både afsender og modtager befinder sig.

Boligens låse bør kunne betjenes let af beboerne. Dørene skal kunne låses med nøglekort eller et andet muligt låsesystem, som er let at håndtere, både manuelt og rationelt.

Princip 13: Fælles opholdsarealer, fællestræk

Kommunen bør ved alle om- og nybygninger være "hjemlighedens ambassadør". Der bør vælges løsninger, der fremmer beboerens mulighed for at bevare den personlige integritet og værdighed. De fælles opholdsarealer bør have mest muligt dagslys og udsyn. En god akustik på fællesområderne er væsentlig. Overflader bør være lyse og venlige, gangarealer så vidt muligt brede og korte, fungerende som satellitter i forhold til opholdsrum.

Der bør være en høj grad af interaktion imellem ude- og indeliv, dvs. at der bør være flere muligheder for at komme udenfor fra fællesopholdsarealerne. Der bør i alle rum og gange tænkes i mulighed for fælles oplevelser, men også i at etablere små fredelige "nicher". Hver boenhed på 10 – 15 beboere bør kunne være privat og ikke-overvåget fra uvedkommende og fra personer fra andre boenheder.

Princip 14: Køkken og spisestue

Der etableres i hver boenhed et lokale med køkken og spisebord(e) i samme rum. Køkkenet bør være en integreret del af boenheden. Bordene bør kunne opdeles, så beboerne kan vælge at spise i mindre grupper. Principperne for køkkenfunktionen vil blive defineret i detaljer i en senere indstilling.

Princip 15: Opholdsstue

Opholdsstuen bør placeres ved spisestuen, så der gives mulighed for at slå de to rum sammen ved fester o. lign. En stor terrasse eller balkon ud for stuen etableres så vidt muligt i alle boenheder.

Princip 16: Servicearealer, placering, omfang og funktioner

Der indrettes de personalefaciliteter, som er påkrævet (bad og omklædning mv.), samt etableres et arbejdsrum med minimum 1 PC'er i forbindelse med hver boenhed. Det er vigtigt, at personalefaciliteterne placeres, så de bedst muligt understøtter den gode pleje og arbejdstilrettelæggelsen. Hver boenhed bør have depotrum og, hvis det er muligt, et fælles toilet i tilknytning til fællesrummene.

I hver plejeboligbebyggelse bør der etableres 2 eller flere fleksible rum, som kan anvendes ad hoc af servicevirksomheder som fodplejer og frisør. Også omsorgstandplejen skal tilgodeses på serviceområdet. Et af lokalerne skal også kunne anvendes til religiøse formål. Disse rum kan ligge væk fra boenhederne i mindre attraktive dele af huset. Der indrettes i hver plejeboligbebyggelse større rum til fysisk træning og udfoldelse og rum til samvær om aktiviteter på tværs af boenhederne. Der arbejdes videre med tanken om at realisere et "wellnessrum". Et wellnessrum er et sted, hvor den nære personlige, fysiske omsorg er i fokus. Her kan beboeren få massage, bade osv.

Minimum 1 møderum skal sikre, at Bruger/Pårørenderåd, frivillige, en eventuel bestyrelse og

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

personalet kan holde arbejds møder. Endvidere bør der være faciliteter til overnattende pårørende.

Princip 17: Forsknings- og forsøgsplejehjem

Sundhedsforvaltningen vil i samarbejde med interesserede forstandere og forskningsinstitutioner overveje muligheden for at etablere et eller flere forsøgsplejeboligbebyggelser eller plejeboligheder, hvor der tilknyttes forskning, og hvor personalet specialuddannes til området.

Sundhedsforvaltningen indstiller, at Sundheds- og Omsorgsudvalget godkender 17 principper for fremtidens plejeboliger som grundlag for at modernisere kommunens plejeboliger.

Principperne for fremtidens plejebolig skal afspejle sig i den tjekliste, som udleveres til arkitekter, bygherre mv. sammen med de overordnede principper.

Der vil blive tale om, at tjeklisten for plejeboliger revideres, så der er overensstemmelse imellem de vedtagne principper og listen. Revisionen vil ske i samarbejde med Plan & Arkitektur.

Sundhedsforvaltningen indstiller, at Sundheds- og Omsorgsudvalget godkender, at tjeklisten for plejeboliger revideres, så den afspejler de 17 principper.

Nærværende indstilling har været i høring. Alle høringssvar udtrykker generel tilfredshed med principperne. Der er generelt støtte til forslaget om at kunne skabe særlige profiler i bebyggelserne. Høringspartnerne ønsker generelt en opstramning af anvendelsen af principperne, så de bliver forpligtende og ikke vejledende. Der er generelt opbakning til forskningsprojekter i de ny- og ombyggede plejeboliger, dog under iagttagelse af de etiske regler på området. To af høringspartnerne har ønsket en mulighed for at fravige den foreslåede grænse på minimum 50 boliger pr. bebyggelse, så det bliver muligt at have plejeboligbebyggelser, som har færre plejeboliger end 50.

SAGSBESKRIVELSE**Baggrund****1. Indledning**

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Den 18. november 2004 vedtog Sundheds- og Omsorgsudvalget, at Sundhedsforvaltningen skulle gå i gang med to centrale opgaver:

- o at udarbejde en række principper for fremtidens plejeboliger
- o en ti års plan for moderniseringen af de københavnske plejeboliger.

Det er resultatet af arbejdet med at udforme principper, der præsenteres i denne indstilling.

Ved budgetaftalen for 2005 blev det besluttet, at ca. 1.600 plejeboliger i Københavns Kommune skal moderniseres til 900 moderne boliger over en tiårig periode. Samtidig skal kapaciteten tilpasses det faldende antal ældre borgere i kommunen, i en takt så 4-ugers garantien kan holdes.

Forud for igangsættelsen af ombygning af plejeboligerne skal der tages stilling til, hvilke typer af og former for plejeboliger kommunen ønsker at tilbyde de ældre borgere i fremtiden. Hvad kendetegner den gode plejebolig?

Sundheds- og Omsorgsudvalget havde den 3. februar 2005 en temadrøftelse om de principper, som skal fungere som grundlag for de kommende moderniseringer af plejehjemmene. Temadrøftelsen har været afsæt for arbejdet med at definere principperne. En anden milepæl i arbejdet var konferencen den 11. april i Industriens Hus med temaet "Fremtidens plejeboliger". I konferencen deltog en række interne og eksterne interessenter: plejehjemsforstandere, bestyrelsesmedlemmer, ældreråd, arkitekter mv.

Desuden har forvaltningen været i dialog med ældrerådene, eksperter, interesseorganisationer, andre kommuner, samt indsamlet viden fra københavnske plejehjem både blandt de, der allerede er blevet ombygget og de, der er utidsvarende. Repræsentanter for de personalegrupper, der arbejder i plejeboligsektoren, er blevet hørt enkeltvis eller i mindre grupper.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

2. Princippernes anvendelse

Principperne skal anvendes som retningslinier for planlægningen og gennemførelsen af de konkrete ny- og ombygninger. De vil således kunne anvendes ved udarbejdelse af udbudsmateriale mm. Principperne for fremtidens plejebolig skal afspejle sig i den tjekliste, som udleveres til arkitekter, bygherre mv. sammen med de overordnede principper. Den seneste udgave af tjeklisten er fra 1997. Listen er i sin nuværende form vedlagt som bilag 1. Den nødvendige tilpasning af listen vil foregå i samarbejde med Bygge- og Teknikforvaltningen, Plan & Arkitektur, samtidig med en generel revision af listen.

Udgangspunktet er, at moderniseringen skal ske i balance mellem på den ene side idealmodellen (principperne), og på den anden side interessenternes ønsker og behov og de fysiske muligheder på det enkelte plejehjem.

Derfor vil samtlige principper ikke nødvendigvis være opfyldt, når et nyt eller ombygget plejehjem står færdigt. Blandt andet kan økonomien i det enkelte byggeprojekt, lokalplaner mv. betyde, at principperne ikke altid kan opfyldes til fulde. Det afgørende er, at principperne som udgangspunkt søges opfyldt, og at eventuelle afvigelser fra de vedtagne principper kan begrundes.

Det er vigtigt at bemærke, at principperne hverken kan eller bør være statiske de næste ti år. Forskning og dialog på området er ikke udtømt, og der mangler stadig videnskabelig dokumentation for sammenhængen mellem trivsel og fysiske rammer. Socialministeriet har derfor bl.a. afsat midler til et stort 3-årigt forskningsprojekt med det formål at afdække sammenhængen. Projektet udføres af Center for Anvendt Sundhedstjenesteforskning og Teknologivurdering (CAST), Syddansk Universitet, i samarbejde med Aalborg Universitet og forventes afsluttet i 2007. Desuden får kommunen de kommende år erfaringer med at bygge nyt og bygge om. De erfaringer bør løbende føre til revisioner af principperne og tjeklisten, ligesom forskningsprojekter inden for området skal følges tæt. Af disse årsager bør principperne opfattes som dynamiske.

3. Ramme og forudsætning for principperne

De visioner, der afspejles i principperne, skal alle anvendes inden for rammerne af den gældende lovgivning, bekendtgørelser mv. (fx almenboligloven, arbejdsmiljøloven, fødevareloven). De politikker, som Sundheds- og Omsorgsudvalget har fastlagt inden for henholdsvis ældre-, bolig-, kost-, demens- og rygeområdet, har alle været inddraget som fundament for udviklingen af principperne.

4. Principper for fremtidens plejebolig

Principperne tager udgangspunkt i den gruppe borgere, der i dag bor og også i fremtiden

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

forventes at bo i plejeboligerne. Borgere, der visiteres til plejehjem i dag, er oftest afhængig af hjælp i udstrakt grad. De skal have hjælp til de fleste daglige færdigheder, og mere end halvdelen har problemer med hukommelsen i en grad, der påvirker deres dagligdag betydeligt. Demenstilstande ses hyppigere i en høj alder, og da levetiden bliver stadig længere, må det forventes, at der vil blive endnu flere med intellektuel reduktion og eventuelt tilstødende problemskabende adfærd i vores plejeboliger i fremtiden.

Variation og fleksibilitet har været nøglebegreber i definitionen af principperne. I det følgende beskrives og begrundes de 17 foreslåede principper.

Princip 1: Variation i boligmassen og relation til lokalmiljøet

Plejeboligbebyggelserne bør tilsammen udgøre en varieret boligmasse. Variationen i byggeriet bør så vidt muligt afspejles i arkitekturen og i bebyggelsens relation til det omkringliggende lokalområde. Der kan etableres centerfunktioner for både beboerne og udefrakommende. Bebyggelsen bør samtidig åbne sig imod lokalsamfundet på en måde, så beboerne tilskyndes til at bruge lokalmiljøets tilbud.

Bebyggelserne bør indgå naturligt i lokalområdet, og de bør have hver deres varierede udtryk. Variation i plejeboligtilbudene er et udtalt ønske fra interesseorganisationerne og ældrerådene. Mulige berøringsflader med livet i lokalmiljøet bør udnyttes maksimalt. Tilbud til ældre hjemmeboende borgere i plejeboligbebyggelsen, fx om spising, kan tænkes ind i om- eller nybygningerne. Tilbudene bør dog afstemmes med antallet af ældre hjemmeboende i lokalområdet. Der bør være plejeboligbebyggelser, der ligger midt i et levende lokalområde. Beboerne får derved større mulighed for og incitament til at søge kontakt ud til lokalmiljøet og at bruge lokalrådets tilbud. Men der bør også være plejeboligbebyggelser, som er mere fredeligt beliggende til dem, der foretrækker mere ro og grønne omgivelser.

Princip 2: Bo-enhedernes størrelse

Plejeboligbebyggelsen foreslås opdelt i boenheder med en størrelse på 10 til 15 boliger pr. enhed. Størrelsen på en boenhed bør understøtte muligheden for at etablere en vis grad af intimitet og hjemlighed. De mindre boenheder vil samtidig fremme muligheden for en følelse af ejerskab til boenheden hos personalet og beboerne. Boenhederne placeres, så de inviterer til fælles ophold ude og inde. Behovet for privatlivets fred skal samtidig tilgodeses og respekteres.

Plejeboligbebyggelserne er også i dag opdelt i boenheder. De benævnes ofte afdelinger. Størrelsen varierer meget, fra ca. 8 - 26 boliger pr. enhed. De større private boliger, som etableres ved de kommende ombygninger, vil gøre en boenhed for fx 10 boliger fysisk større end et område for i dag 15 boliger. Anbefalingen på de 10 - 15 boliger pr. enhed

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

er et kompromis imellem flere faktorer, der skal tages hensyn til. Faktorerne er: 1. ønsket om at kunne skabe en vis hjemlig intimitet (taler for det lave antal), 2. en driftsmæssig forsvarlig dækning af vagter (taler for det lidt større antal), 3. et ønske om, at der bør være et vist antal beboere i en enhed for at understøtte muligheden for, at beboere kan finde ligesindede. Samtidig øger det muligheden for, at der er flere ressourcestærke til at løfte miljøet

Princip 3: Almene hensyn indtænkes i udstrakt grad

Almene hensyn til personer med alderssvækkelse i forhold til syn, hørelse, bevægelseshæmning og demens bør indtænkes i de fysiske rammer. Endvidere bør generelle hensyn i forhold til psykisk trivsel indgå, så tryghedsfølelse, selvspekt og selvstændighed fremmes.

For alle principperne gælder, at der bør tages så mange hensyn som muligt til de svage gruppers almene problemer i forhold til syn, hørelse, orienteringsevne, kørestolsbrug mv. Der bør indbygges generelle forholdsregler, der afhjælper den aldersbetingede reduktion i funktionsevne. Samtidig bør bebyggelsen give plads til at tage udstrakte individuelle hensyn og imødekomme særlige behov.

Principperne skal kunne danne basis for en tilværelse, der opfylder behovet for selvstændighed, respekt og omsorg i videst mulige omfang. De fysiske foranstaltninger bør understøtte et miljø, hvor beboerne føler sig trygge og trives.

Der bør skabes rammer og miljøer, der modvirker ensomhedsfølelse, kedsomhedsfølelse og følelsen af hjælpeløshed. Det vil sige, at der skal skabes mulighed for variation, aktivitet og samvær, og at prioriteringen imellem det private rum og det fælles rum er i en sund balance.

Princip 4: Personalets arbejdsvilkår prioriteres højt

Ved alle ny- eller ombygninger af plejeboligbebyggelser bør personalet sikres de mest hensigtsmæssige arbejdsforhold. Risikoen for nedslidning fysisk såvel som psykisk bør minimeres til gavn for personalet og beboernes trivsel.

Det skal i alle principperne sikres, at personalet opnår bedst mulige arbejdsvilkår. Principperne skal modvirke enhver form for personalemæssig nedslidning, fysisk såvel som psykisk. De faglige organisationer og BST skal inddrages som sparringspartnere og konsulenter. Personalets mulighed for trivsel i arbejdet har stor betydning for beboernes trivsel.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Princip 5: Boenheder for grupper af ældre med særlige behov

Boligerne bør bygges med stor grad af fleksibilitet, så boligerne etableres med en robusthed overfor udviklinger i behov og sygdomsmønstre, samt fremmede kulturmønstre. Boenheder for særlige grupper skal kunne oprettes, når eller hvis behovet opstår. Alle boliger indrettes, så de tager maksimalt hensyn til alle grupper af ældre borgere.

Princippet anbefales med andre ord for at undgå sårbarhed og for at fremtidssikre boligerne. Udgangspunktet er, at ældres behov, sundhedsprofil og kulturelle baggrund er så varierede - også over tid - at det ikke er driftsmæssigt eller økonomisk forsvarligt at bygge herefter. Samtidig tyder erfaringer fra udlandet på, at der kan opstå et rum af øget tolerance og liv, hvis der i samværet arbejdes målrettet med diversiteten som en positiv faktor. Når ældre med anden etnisk baggrund end dansk flytter i plejebolig, er det vigtigt at rekruttere personale, der kan kommunikere sprogligt med dem. Disse borgeres religion, skikke og kostvaner bør tænkes ind i de almindelige boenheders liv og indretning.

Princippet udelukker ikke, at der permanent eller ad hoc kan oprettes boenheder i plejeboligbebyggelserne eller hele bebyggelser til grupper af ældre, som har særlige behov, eller som skaber væsentlige problemer for det sociale miljø i de almindelige boenheder. Det kan fx dreje sig om svært demente og svært alkoholiserede personer, som kan have en urolig og grænseoverskridende adfærd. De borgere har helt særlige plejebehov. Både af hensyn til disse borgere selv og af hensyn til afdelingens sociale miljø bør der være særlige boenheder til dem. De tre nye demenscentre er et vigtigt skridt i denne retning.

Synshandicappede og døvblinde har brug for særligt tilpassede boliger. Ud over de specielle fysiske forhold, de har behov for, bør der være personale med helt særlige kompetencer (tegnprog, taktil tolkning mv.) Det vil være hensigtsmæssigt fortsat at operere med plejeboligbebyggelser udelukkende til denne gruppe på grund af deres helt specielle behov.

Princip 6: Plejeboligbebyggelsers mulighed for at udvikle profil i forhold til ønsker og interesser hos nuværende og kommende beboere

Plejeboligbebyggelserne bør kunne skabe sig en speciel profil på et eller flere områder, tilbud om særlige privilegier, ydelser mv. Det kan eksempelvis være en tilladelse til at holde husdyr, et sted med specielt fokus på haven eller lignende interesser. De særlige tilbud kan indgå i stedets profilering. Den kommende plejeboligbeboer får derved flere kriterier at vælge ud fra.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Forvaltningen forudser, at der i de kommende år vil opstå private tilbud inden for plejeboligsektoren med forskellige særkender, samt private steder med mulighed for tilkøb af serviceydelser. Kommunens plejeboliger bør på sigt kunne tilbyde og indeholde flere valg- og tilkøbsmuligheder, så fleksibiliteten og variationsmulighederne træder tydeligere frem. En plejeboligbebyggelse eller en boenhed, der vælger at profilere sig inden for et specielt interesseområde, vil sandsynligvis have større muligheder for at rekruttere og fastholde dedikeret personale. Profileringen kan være inden for det interesssemæssige, værdimæssige eller faglige område. Emnet bør belyses yderligere med henblik på at få overblik over konsekvenserne af en større specialisering.

Princip 7: Plejeboligbebyggelsens størrelse

En plejeboligbebyggelse bør som hovedregel have minimum 50 boliger for at sikre en fornuftig drift, med mindre der kan etableres samdrift med tilsvarende plejeboligbebyggelser i lokalområdet.

Sundhedsforvaltningen skal indenfor de kommende år fastlægge hvilke plejehjem, der skal ombygges, og hvor der skal opføres nye plejeboligbebyggelser.

Ved ombygning af eksisterende plejehjem, som typisk består af små 1-rums boliger, kan antallet af boliger blive reduceret med op til ca. halvdelen, idet de moderniserede plejeboligbebyggelser vil blive indrettet med betydeligt større boliger. Da mange af de små boliger i dag også har et alt for lille badeværelse, kan det endelige antal boliger efter en ombygning blive reduceret yderligere, med mindre der bygges til eller findes uudnyttede arealer (fx loftsarealer). I de fleste tilfælde indtil nu har det været muligt at finde løsninger, så det endelige antal boliger er endt på ca. 65% af det oprindelige antal.

Det skønnes ikke driftsmæssigt rentabelt at drive plejeboligbebyggelser med under 50 boliger. Der kan dog være hensyn, der taler for, at der ombygges til lidt færre boliger. Der er en del af kommunens plejehjem, der ved ombygning vil resultere i mindre end 50 boliger. Det bør i de tilfælde undersøges, om det vil være muligt at gøre bebyggelserne større. Det kan ske enten ved inddragelse af eksisterende arealer i samme bebyggelse, arealer som har været i anvendelse til andre formål, men som ikke er i anvendelse mere. Eller det kan ske ved inddragelse af loftsarealer eller ved en tilbygning til den eksisterende bygning. Er alle de muligheder udtømte, bør mulighederne for samdrift med tilsvarende institution i lokalområdet undersøges før en ombygning finder sted.

Det vil være nødvendigt i hvert enkelt tilfælde at vurdere nøje ud fra økonomiske og andre hensyn, hvorvidt plejehjemmet kan ombygges til en hensigtsmæssig størrelse. Det er lettere at tiltrække fagligt dygtige og ambitiøse medarbejdere til arbejdspladser med en vis volumen, og hvor der derfor er en bredere vifte af muligheder for løbende kompe-

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

tenceudvikling. Små plejeboligbebyggelser begrænser mulighederne for at bringe sindsfæller (fælles sprog, baggrund, interesse mv.) blandt beboerne sammen inden for husets rammer, men på tværs af boenhederne.

Princip 8: Udeopholdsarealerne: Tilgængelighed, belysning og variation

Det skal være nemt at komme til udeopholdsarealerne, både indefra og fra gaden. Terrænet bør tilbyde alle former for ophold, så som sol og skygge, læ, plads til at røre sig, evt. sansehaver, gadeliv eller stilhed, opholdsmøbler for fælles ophold eller alene-ophold. Arealerne bør rumme mulighed for normale udeaktiviteter. Den store variation i udeopholdstilbudene bør projekteres på en måde, så området fremstår overskueligt for beboeren. Alle udeopholdsarealerne belyses på en hensigtsmæssig måde i forhold til målgruppen..

Udeopholdsarealerne og bebyggelsen bør betragtes som en helhed, og udeopholdsarealerne bør derfor medtænkes fra starten af projekteringsfasen.

Udearealerne omfatter adgangs- og tilkørselsforhold, parkeringspladser, rekreative udearealer og sekundære bygninger.

Adgangsareal fra vej til ejendommens ubebyggede arealer og til indgange i bygningen skal være, så kørestolsbrugere kan færdes. Niveauforskelle bør så vidt muligt undgås. Der bør være en udendørs belysning, der afhjælper det svækkede syn og den større risiko for konfusion og ængstelse, der kan opstå ved mørke, når sanserne svækkes.

Parkeringspladser bør være gunstigt beliggende i forhold til boligerne, serviceområder mv. Belægning på parkeringsarealer og gangstier bør være plan og skridsikker og skal være egnet for gangbesværede og kørestolsbrugere.

For at modvirke isolation og ghettodannelse bør udeopholdsarealerne have en åben og naturlig orientering imod det omkringliggende lokalsamfund. Det skal både invitere fremmede indenfor på området og stimulere beboerne til at søge ud. Beboerne skal fra udeopholdsarealerne kunne følge med i lokalsamfundet uden for området, men der skal også være steder, hvor man kan sidde ugenert for sig selv eller med sine besøgende.

Mulighed for normale udelivsaktiviteter bør indgå i projektering af arealerne. Her tænkes på grill-madlavning, potteplante-dyrkning, lette former for spil mv. Det naturlige udendørs samlingspunkt ses som en stor terrasse eller balkon med møbler, parasoller, planter og grill. Terrasser der ligger ud for de enkelte boenheders opholdsstuer, så der

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

skabes en naturlig ”ekstra stue” om sommeren ved fri og naturlig anvendelse af terrasse og stue i ét.

Princip 9: Boligernes størrelse.

Der etableres store rummelige boliger med et nettoareal på ca.40-45 m², bruttoareal 65-70 m². Det vil blive muligt at opdele boligen til en to-rums bolig. Særlige hensyn kan tale for andre løsninger, der dog alle bør indeholde stor fleksibilitet.

Størrelsen af den enkelte bolig har indflydelse på den boligydelse, lejereren af boligen kan få, idet der i beregningsgrundlaget for boligydelsen indgår maksimalt 65 m² af bruttoarealet til en enlig folkepensionist og 85 m² for et ægtepar. Disse maksimumsgrænser skal i videst mulige omfang respekteres i de kommende om- og nybygninger.

Den enkeltes bolig bør fremstå som en moderne, rummelig, bekvem, venlig og lys lejlighed. Fordelingsnøglen imellem placeringen af m² i hhv. privatboligen og fællesarealerne må vurderes i de enkelte konkrete byggesager. Dog skal andelen i fællesarealerne som generel regel ikke nedprioriteres i forhold til privatboligen. Gode, rummelige, varierede og inspirerende fællesarealer fremmer lysten til samvær blandt beboerne.

Princip 10: Boligens indretning, udstyr, lysforhold og installationer

Boligen indrettes med størst mulig fleksibilitet. I forbindelse med ruminddelinger bør der i vid udstrækning gøres brug af skydedøre og flytbare vægge.

Der installeres køkkenfunktion med mulighed for udbygning (se princip nr. 11).

Hver bolig udstyres som minimum med en fransk altan. Lysforhold bør have høj prioritet. Boligen bør vende, så der kommer mest muligt dagslys ind, og farverne i boligen bør være lyse på alle overflader.

Plejeboligerne bør udformes med indbygget køkkenenhed, garderober og et stort badeværelse. Boligen bør kunne opdeles i en opholdsstue og et soveværelse og/eller en lille entre ved brug af varierede fleksible løsninger, der kan fungere som flytbare vægge. Herved kan indretning og ændringer af de fysiske rammer tilpasses den enkelte beboers ønsker og plejesituation, herunder specielle behov hos demente beboere med svag orienteringsevne.

Boligerne bør i alle henseender være indrettet for personer med et stort pleje- og omsorgsbehov på grund af handicaps som bl.a. nedsatte bevægelses-, syns- og hørefunktioner mv., herunder kørestolsbrug.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Ifølge plejehjemsforstanderne bruger de nuværende beboere stort set aldrig deres private altaner. De fremstår mørke, anløbne og med en nødvendig niveauforskel, der gør, at beboerne oftest skal have hjælp til at komme derud og ind igen. Altaner sluger meget lys til rummet, især dækket fra den overliggende altan. Franske altaner i boligerne i stedet for egentlige altaner kunne overvejes til fordel for større fælles terrasser/balkoner. Godt lysindfald i lejlighederne har ifølge forstanderne en meget stor betydning for beboerne. Franske altaner giver en god mulighed for udsyn, og franske altaner giver mindst lige så godt som almindelige altaner muligheden for at opleve den friske luft og solen udefra. Også som sengeliggende kan man med en fransk altan have glæde af at kigge ud og mærke luften.

Princip 11: Køkkenindretning i boligerne

Som standard installeres lille køleskab, lille køkkenvask, skab og en mindre bordplade, som kan varieres i højden.

Køkkenet forberedes installationsmæssigt, så mikrobølgeovn, kogeplader, kaffemaskine, el-koger, o. lign. kan tilsluttes. De elektriske installationer i boligens køkkenniche bør kunne betjenes udefra, så der af sikkerhedsmæssige grunde kan slukkes for el-tilførslen ved behov.

De nuværende plejeboliger har alle 2 kogeplader i hver boligs køkken. Nogle har også et meget stort køleskab. Begge dele anvendes i yderst begrænset omfang. Køkkennichen befinder sig i stuen, og derfor bør det være mindst muligt og i overensstemmelse med behovet hos beboeren. Der foreslås et koncept, hvor kun et absolut minimum installeres, men hvor der fra indflytningen eller senere kan tilkobles yderligere udstyr.

Princip 12: Tekniske hjælpemidler

Seneste udvikling inden for teknologien bør så vidt muligt indtænkes i alle om- og nybygningerne. Det drejer sig både om midler, der kan lette beboernes hverdag, samt midler der beskytter personalet imod u hensigtsmæssige arbejdsstillinger og tunge løft. Det er f.eks. kørestole, installation af loftslifte, alarmer og døråbnere.

Rummene skal indrettes, så der med sædvanligt møblement er god plads til, at en kørestol kan manøvrere rundt i og mellem de enkelte rum.

Køkkennichen indrettes også ud fra princippet om at gøre brug af den nye teknologi, så det er nemmest muligt at betjene (f.eks. hæve/sænkebord) og mindst muligt farligt at betjene.

Der bør installeres netadgang i alle boliger, og kaldeanlægget bør være så fleksibelt som muligt, så det bl.a. gøres uafhængigt af, hvor både afsender og modtager befinder sig.

Boligens låse bør kunne betjenes let af beboerne. Dørene skal kunne låses med nøglekort eller et andet muligt låsesystem, som er let at håndtere, både manuelt og rationelt.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Beboerens brug af tekniske og elektroniske hjælpemidler må forventes at blive stadig større. Der kommer hele tiden nye produkter eller forbedrede udgaver af eksisterende produkter på markedet. En nøje vurdering af afprøvningsresultater, især i forhold til målgruppen, økonomi samt sund fornuft bør være de parametre, der styrer, hvilke teknologiske midler, man bør indtænke i en om- eller nybygning. Dog bør området prioriteres højt. Der vil for de fleste beboere være en naturlig begrænsning af brugen i forhold til tidligere, men især i forhold til familie og de unge i familien kan e-mails, digitale fotos og SMS'er have stor betydning for kontakthypigheden. Der afholdes på flere plejehjem EDB-kurser for beboerne, og både mobiltelefon (SMS'er) og computer (familiefotos og e-mails) skaber ofte en følelse hos beboeren af at have en nær kontakt med familien. Ikke alle beboerne vil selv kunne håndtere de elektroniske medier. Men for at tilgodese de unges kommunikationsvaner, kan læsning af SMS'er, check af e-mails etc. måske være en af de opgaver, som plejepersonalet i stigende grad kunne være sammen med beboeren om.

Det har stor psykologisk betydning for beboeren, at han/hun kan betjene sin egen dørlås. Udviklingen inden for nøglekort og andre låsesystemer bør følges tæt med henblik på at installere det system, der er lettest at betjene.

Princip 13: Fælles opholdsarealer, fællestræk

Kommunen bør ved alle om- og nybygninger være "hjemlighedens ambassadør". Der bør vælges løsninger, der fremmer beboerens mulighed for at bevare den personlige integritet og værdighed. De fælles opholdsarealer bør have mest muligt dagslys og udsyn. En god akustik på fællesområderne er væsentlig. Overflader bør være lyse og venlige, gangarealer så vidt muligt brede og korte, fungerende som satellitter i forhold til opholdsrum.

Der bør være en høj grad af interaktion imellem ude- og indeliv, dvs. at der bør være flere muligheder for at komme udenfor fra fællesopholdsarealerne. Der bør i alle rum og gange tænkes i mulighed for fælles oplevelser, men også i at etablere små fredelige "nicher". Hver boenhed på ca. 10 - 15 beboere bør kunne være privat og ikke-overvåget fra uvedkommende og fra personer fra andre boenheder.

I den husleje, som beboeren betaler, indgår en andel til de fælles opholdsarealer. Resten af de fælles områder kaldes servicearealer (se følgende afsnit om servicearealer). De fælles boligarealer fordeler sig på følgende funktioner:

- Gangarealer
- Køkkenfaciliteter
- Spiselokale
- Opholdsstue

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Følelsen af hjemlighed er en subjektiv størrelse, men der er dog blandt eksperter i ind- og udland, blandt forskere og interesseorganisationer en nogenlunde enslydende holdning til, hvad der bidrager til en hjemlighedsfølelse, når man taler om fællesområderne i en plejebolig. Principperne tager afsæt i disse holdninger, som beskrives i det følgende:

Privatlivets fred i hver bo-enhed

Bo-enheden i sin helhed, med gange og fællesrum, bør være et sted, der er skånet for gennemgang af andre uvedkommende. Man bør kunne komme til og fra boenheden uden at skulle igennem andre boenheder eller administrationsområder, og der bør ikke kunne kigges ind i boenheden udefra andre gange eller boenheder. Det skal fx falde naturligt for beboerne at spise deres morgenmad i badekåbe i fællesområdet. Hvis de fysiske rammer understøtter oplevelsen af boenheden som et privat område adskilt fra resten af huset, skabes der de bedste forudsætninger for, at personale og beboere kan komme til at føle ejerskab til "deres" sted og løbende give det sit eget præg og rytme ud fra deres fælles ønsker og behov.

Gangarealer:

Lange gange vækker associationer til et hospital. Med lange lige gange har beboeren ikke mulighed for at "gemme sig" lidt for sig selv. Beboeren har ikke mulighed for at træde ud af egen bolig, uden at blive overvåget af andre. Disse to faktorer er afgørende, når der skal tænkes i gangarealer i fremtidens plejebolig. Gangene bør kunne fungere både til ensom eftertanke eller til læsning eller ved besøg. Når de ældre med anden etnisk baggrund kommer på plejehjem, vil der være et nyt mønster med mange besøgende på én gang, et typisk mønster i mange fremmede kulturer. I de samme kulturer er privatområderne ikke højt prioriterede, og brugbare nicher i gangarealerne vil således kunne aflaste den fælles opholdsstue ved besøg af mange og tilbyde privatliv med familien til dem, der foretrækker det på fællesområderne.

Store planter kan eventuelt indgå som middel til nighedannelse. Om muligt skal gulvene belægges med trægulv (med rolig overflade) i stedet for linoleum (gælder alle fællesrum).

Dannes der små indskudte nicher foran indgangen til hver bolig, skabes der yderligere respekt omkring at komme til/forlade sin bolig uden at blive observeret.

Princip 14: Køkken og spisestue

Der etableres i hver boenhed et stort lokale med køkken og spisebord(e) i samme rum. Køkkenet bør være en integreret del af boenheden. Bordene bør kunne opdeles, så beboerne kan vælge at

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

spise i mindre grupper. Principperne for køkkenfunktionen vil blive defineret i detaljer i en senere indstilling.

Princip 15: Opholdsstue

Opholdsstuen bør placeres ved spisestuen, så der gives mulighed for at slå de to rum sammen ved fester, o. lign. En stor terrasse eller balkon ud for stuen etableres så vidt muligt i alle boenheder.

Opholdsstue

Den fælles opholdstue bør være rummelig og fleksibel. Der bør - evt. ved hjælp af store planter, o. lign., kunne skabes små nicher til ganske få beboere eller til brug ved besøg. Møblementet bør kunne rykkes rundt efter behov. Lokalet bør være hjemligt og have mindst muligt institutionspræg. Stuen bør være lys og venlig, og udsigt fra stuen til udendørs liv bør tilstræbes. En stor udendørs terrasse foran opholdsstuen er vigtig og bør så vidt muligt etableres i hver boenhed. Terrassen bør udstyres med hvile- og spisemøbler, grill og potteplanter, fuglebræt mv. Den skal invitere til aktivitet og samvær, men også til et lille hvil i solen.

Opholdsstuen bør ikke være et gennemgangsrum, og man bør ikke kunne overvåge den ude fra gangen. Dvs. at stuen bør være afskærmet og fungere som et egentligt rum og ikke en del af et gangareal.

Princip 16: Servicearealer, placering, omfang og funktioner

Der indrettes de personalefaciliteter, som er påkrævet (bad og omklædning mv.), samt etableres et arbejdsrum med minimum 1 PC'er i forbindelse med hver boenhed. Det er vigtigt, at personalefaciliteterne placeres, så de bedst muligt understøtter den gode pleje og arbejdstilrettelæggelsen.

Hver boenhed bør have depotrum, og, hvis det er muligt, et fælles toilet i tilknytning til fællesrummene.

I hver plejeboligbebyggelse bør der etableres 2 eller flere fleksible rum, som kan anvendes ad hoc af servicevirksomheder som fodplejer og frisør. Et af lokalerne skal også kunne anvendes til religiøse formål. Disse rum kan ligge væk fra boenhederne i mindre attraktive dele af huset..

Der indrettes i hver plejeboligbebyggelse større rum til fysisk træning og udfoldelse og rum til samvær om aktiviteter på tværs af boenhederne.

Der arbejdes videre med tanken om at realisere et "wellnessrum". Et wellnessrum er et sted, hvor den nære personlige, fysiske omsorg er i fokus. Her kan beboeren få massage, bade osv.

Minimum 1 møderum skal sikre, at Bruger/Pårørenderåd, frivillige, en eventuel bestyrelse og personalet kan holde arbejds møder. Endvidere bør der være faciliteter til overnattende pårø-

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

rende.

Servicearealer er de arealer, der anvendes til omsorgs- og servicefunktioner, som normalt ikke foregår i en privat bolig. Det drejer sig om administration, personalefaciliteter (omklædning, bad/toilet, vagt- og samtalerum), aktivitets- og terapirum og diverse driftsfaciliteter (depotrum, rengøringsrum), eventuel cafémiljø, vaskeri, frisør, fodpleje, tandpleje mv. Der er ingen regler for, hvor stor andel servicearealet skal udgøre af den samlede plejeboligbebyggelse, men erfaringstal viser, at der typisk medgår ca. 15-20 m² serviceareal pr. plejebolig.

Placeringen af de enkelte funktioner, dels i den samlede planløsning og dels i forhold til hinanden, vil være en konkret vurdering i hvert enkelt ny- eller ombygningsprojekt og skal indgå i udarbejdelsen af programforslaget, projektforslaget og detailprojekteringen. Der kan være tale om følgende lokaliteter:

De administrative funktioner

De administrative rum er bl.a. forstanderkontor og øvrige kontorer for administrativt personale.

Rum for personalet

Til personalefaciliteter hører omklædningsrum for mænd og kvinder med tilhørende baderum, personaletoiletter, eventuelt samtalerum og personale- /vagrtrum. Et separat personalerum enten i tilknytning til den enkelte boenhed eller i tilknytning til administrationen har stor betydning for personalets dagligdag. De skal i dag udføre en del EDB-registreringer om beboerne, som kræver ro og koncentration. Medarbejdere, der arbejder med og for andre mennesker, har mere behov end i mange andre erhverv for at kunne trække sig tilbage, drøfte et følelsesmæssigt eller fagligt problem, forholde sig til akut opståede kriser, mm.. For at præcisere formålet med et sådant rum anbefales det at kalde det et ”arbejdsrum” i stedet for et personalerum.

Service rum

Det bør vurderes nøje, hvorvidt og i hvilket omfang servicefunktioner som frisør, fodpleje, vaskeri, tandlæge mv. skal etableres i plejeboligbebyggelsen, eller om beboerne selv sammen med personalet skal kunne gå ud i lokalmiljøet og hente denne ydelse. Der er blandt de nuværende plejehjemsforstandere uenighed om dette. Dog mener de fleste, at det er hensigtsmæssigt at vaske beboernes tøj i huset. For at fremtidssikre bygningerne, bør der afsættes plads i de mindre attraktive dele af bebyggelsen til disse ad hoc serviceydelser.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Omsorgstandplejens ønske om egne faciliteter af minimum 6m² bør tilgodeses. Både af hygiejnemæssige hensyn og fordi der er en tendens til et stigende behov for tandpleje. Nuværende og fremtidige beboere lægger i tiltagende grad vægt på at vedligeholde og beholde egne tænder længst muligt.

Aktivitetsrum/fysioterapi/café:

Hver bebyggelse bør have et par rum, hvor beboere fra de forskellige boenheder kan mødes og lave noget sammen. Det kan være samtale, spil, sang, læsning, mere hobbyprægede aktiviteter, bladfremstilling, forberedelse af fester og højtider mv. Der bør også være plads til individuel fysisk træning og gruppetræning af beboerne. I en café kunne beboere også møde ældre, der kommer hjemmefra til caféen.

Den endelige definition af og tilrettelæggelse af de rum og deres tilhørende aktiviteter bør aftales i de konkrete projekter.

”Wellnessrum”:

Et ”wellnessrum” er tænkt som et ”fysisk velvære-rum” og ”forkælsesrum”, og kunne være et aktiv for de beboere, som er mest svækkede, har mange smerter eller ikke har lyst til at være tæt sammen med andre. Rummet ville være et sted, hvor beboerne fx kunne få plejet fødder, hænder og kroppen i almindelighed, og hvor der fx kunne indrettes badekar/spabad, elektrisk massagebriks mv. Det kunne være et lunt rum med lidt stille musik og varm belysning. Beboeren ville her føle, at fokus var på at give ham/hende varme og omsorg med henblik på øget velvære.

De pårørende og de frivillige

De pårørende spiller en helt central rolle for beboeren. Da en del pårørende bor uden for København, bør der i enhver plejeboligbebyggelse indrettes et rum til overnattende gæster. Et stigende antal danskere laver frivilligt socialt arbejde, og det forventes, at den udvikling fortsætter. De frivillige bør have et lokale i bebyggelsen, hvor de kan samles og/eller træde af for en stund. Møderummet kan deles med andre, herunder bestyrelse og personale.

Det har været drøftet, hvorvidt der bør være et mors-rum på kommunens plejeboligbebyggelser. Det skønnes ikke relevant at have et sådant rum. Beboerne kan som alle andre borgere køres til et kapel direkte fra deres bolig, og formålet med et mors-rum er derfor ikke til stede.

Princip 17: Forsknings- og forsøgsplejehjem

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

Sundhedsforvaltningen vil i et samarbejde mellem interesserede ældrechefer, forstandere og forskningsinstitutioner overveje muligheden for at etablere et eller flere forsøgs-plejeboligbebyggelser eller plejebolig-enheder, hvor der tilknyttes forskning, og hvor personalet specialuddannes til området.

Sundhedsforvaltningen har i løbet af 2004 - 2005 etableret tre centre specielt indrettet til, at borgere med svær demens kan bo der.

I forbindelse med forvaltningens store ombygningsprojekt bør det overvejes, om man vil etablere enkelte bebyggelser eller boenheder, som har til formål at specialisere sig i og tilknytte forskning til et bestemt emne eller sygdomskompleks. Dvs. målrette en specialiseret indsats, som ville blive nøje overvåget i forskningsøjemed.

Det kunne dreje sig om:

- et af de tre demenscentre
- plejeboligbebyggelse efter principperne fra "Eden Alternative" konceptet, hvor tilstedeværelse af dyr, planter og børn spiller en essentiel rolle (koncept udviklet af amerikansk læge, Dr. Bill Thomas)
- plejeboligbebyggelse for dem, der er i livets allersidste fase (palliative afsnit)
- plejeboligbebyggelse/-boenhed for homoseksuelle
- højteknologisk plejeenhed
- hjem med et mål om at begrænse medicinindtaget af alt psykologisk regulerende medicin
- multietnisk plejebolig-enhed med særligt undersøgelsesområde f.eks. omkring kost eller religion
- plejebolig-enhed med fysisk aktivitet som daglig kærneaktivitet
- plejebolig-enhed med udendørs "gartner"-aktivitet som daglig primær-aktivitet
- plejeboligbebyggelse med dagligt fokus på den nære, kropslige velvære og pleje, så som varme bade, fodmassage, hovedbundsmassage, håndmassage, olier, blød musik – normeret bl.a. med specialuddannede inden for disse discipliner
- plejeboligbebyggelse med helt specielle kostprincipper.

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

MILJØVURDERING

Sagstypen er ikke omfattet af Sundhedsforvaltningens positivliste over sager, der skal miljøvurderes. Der vil blive foretaget en miljøvurdering i de konkrete om- eller nybygninger.

ØKONOMI

Indstillingen har i sig selv ikke økonomiske konsekvenser. I forbindelse med projektering af om- og nybygningerne kan principperne få økonomiske konsekvenser. Der vil dog i de konkrete tilfælde blive tale om en prioritering inden for rammebeløbet på 20.280 kr. pr. m².

HØRING

Indstillingen har været sendt i høring til:

- Ældresagen - lokalkomiteen i København
- Ældrerådene
- Ældremobiliseringen
- Støttekredsen-NAPS
- Omsorgsorganisationernes fællesråd
- Lokaludvalget for OSI-København
- Forbundet af Offentligt Ansatte
- Dansk Sygeplejeråd - Hovedstadens Amtskreds.

Indkomne høringssvar med forvaltningens kommentarer

Der er inden for høringsfristen kommet høringssvar fra Ældrerådet Ydre Østerbro, Ældrerådernes Fællesudvalg, ÆldreSagen, Dansk Sygeplejeråd, Lokaludvalget for OSI-København, S-NAPS og Forbundet af Offentligt Ansatte.

Hovedtræk i de indsendte høringssvar

Alle høringsparter, der har svaret, er generelt positive over for de holdninger, der er defineret i de 17 principper. Svarene koncentrerer sig om følgende problemstillinger:

Bindende principper

Flere af parterne ønsker, at principperne skal være obligatoriske og ikke vejledende. Parterne mener, at den nuværende formulering skal strammes op.

Forvaltningens kommentar

To forhold har betydning for, at dette ikke lader sig gøre. For det første: De fleste

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

ombygninger vil ske i den eksisterende bygningskrop, og der kan være principper, som ikke lader sig gennemføre i sin fulde form inden for disse rammer. Afvigelser fra principperne bør dog skriftligt begrundes i projektbeskrivelsen. For det andet: I løbet af de ti år, projektperioden varer, vil der blive indhøstet nye erfaringer, som kan medføre et ønske om at tilpasse principperne til de nye erfaringer.

Færre end 50 boliger i en plejeboligbebyggelse

Parterne ønsker generelt en opblødning i forhold til, at et ny- eller ombygget plejeboligkompleks skal være på minimum 50 boliger. De fremhæver fordele i stemning og intimitet ved mindre steder, og de mener ikke, at det er svært at rekruttere ambitiøse og meget fagligt kompetente medarbejdere til små plejehjem.

Forvaltningens kommentar

Sundhedsforvaltningens forstandere har samlet givet udtryk for, at det giver problemer med en optimal udnyttelse af normeringen, hvis der er færre end 50 boliger. Også forstandere fra plejehjem med færre pladser har støttet denne holdning. Andre dialogpartnere kommunen har opsøgt – også fra andre kommuner – har ment det samme. Mange forstandere har givet udtryk for, at det er nemmere at rekruttere fagligt ambitiøse medarbejdere til en større plejeboligbebyggelse og nemmere at skabe et fagligt udfordrende miljø. Endvidere har forstanderne givet udtryk for, at der også for beboerne er en fordel i at have flere muligheder for at finde meningsfæller under samme tag. Det driftsøkonomiske aspekt har også haft betydning, men det har ikke været det eneste afgørende for forvaltningens anbefaling.

Boligens størrelse og indretning

Høringspartnerne efterlyser en klar indikation af, at alle boligerne skal være 2-værelses lejligheder, og at der skal være større boliger til ægtepar. Ældrerådenes Fællesudvalg ønsker flere kvadratmeter i boligen på bekostning af fællesarealerne.

Forvaltningens kommentar

Det er forvaltningens holdning, at boligerne skal være mest mulig fleksible, dvs. at 2 rum kan etableres ved brug af flytbare reoler, skydedøre el. lign. Der vil blive etableret ægteparboliger i alle bebyggelser i forbindelse med ombygning. Forvaltningen mener, at en lejlighed på netto 40 – 45 m² er en rummelig bolig set i forhold til, at den der skal bo der, i de fleste tilfælde ikke er helt så fysisk aktiv som en yngre person. Fællesområderne er vigtige, fordi de skal være fleksible rammer om tilbud om samtale, ro, ”kigge på” og aktivitet på een gang. Stadig er det op til den enkelte, om de ønsker at benytte sig af fællesområdets tilbud. Sundhedsforvaltningens plejehjemsforstandere har på et møde støttet den i nærværende indstilling foreslåede fordeling af arealerne imellem boligdelen og det fælles opholdsareal.

Boligen som arbejdsplads

Forbundet af Offentligt Ansatte efterlyser mere fokus på arbejdsmiljøet. Forbundet anbefaler bl.a., at det slås fast i principperne, at sikkerhedsorganisationen skal inddrages i planlægningen i forbindelse med den konkrete projektering af plejebolig-

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

byggeri. Der efterlyses konkrete standarder, vejledninger mv.

Forvaltningens kommentar

Sundhedsforvaltningen anerkender, at arbejdsmiljøforhold er af central vigtighed. Når krav mv. til arbejdsmiljøet ikke indgår mere konkret i indstillingen, skyldes det, at fokus er på de overordnede retningslinier for ny- og ombygning af boliger for ældre. Disse retningslinier – principper for fremtidens plejeboliger – skal afspejles i tjeklisten, der indeholder de konkrete krav til den fysiske indretning, jf. bilag 1. Det er en forudsætning for såvel principperne som tjeklisten, at gældende lovgivning overholdes.

Når et plejehjem lukker for at blive bygget om, ophører den lokale sikkerhedsorganisation. Derefter vil ombygningen blive drøftet og fulgt i lokalområdet arbejds miljøudvalg. Desuden har forvaltningen taget initiativ til at indgå samarbejde med BST København og Forbundet af Offentligt Ansatte om både den kommende revision af tjeklisten og om de enkelte ny- og ombygningsprojekter.

Forvaltningens hovedarbejds miljøudvalg orienteres om indstillingen den 26. september 2005.

Profileringsmuligheder og tilkøbsmuligheder

Alle hørings svar støtter en mulighed for profilering på forskellige områder. Der er dog nogen, der mener, at det er meget vigtigt at være generalister samtidig, så alle plejeboligbebyggelser kan modtage alle borgere, og det frie valg derved sikres. Ældre Sagen ønsker en specifikation af specialiserings-tankerne, som de i øvrigt hilser velkommen, både tilvalgs- og tilkøbsprincippet. I flere af hørings svarene bliver der problematiseret over muligheden for tilkøb af ydelser. Høringsparterne frygter en ”klassesdeling”, et ”A, B og C hold”. Endvidere mener Ældre Sagen, at borgere med anden etnisk baggrund end dansk bør have tilbud om en særlig boenhed for dem.

Forvaltningens kommentar

De enkelte plejeboligbebyggelser vil få mulighed for i fremtiden at profilere sig med et eller flere specialer, alt efter borgernes efterspørgsel, bestyrelsens ønsker og de ansattes lyst, ønsker og kompetencer. Dette princip udgør ikke en ”tilkøbsmulighed”.

Der vil ikke blive ændret ved borgerens ret til at søge hvilket som helst af Sundhedsforvaltningens plejehjem. Den særlige profilering skal give mulighed for, at visse borgere med særlige behov eller interesser får flere kriterier at vælge ud fra. At der i de enkelte bebyggelser kan blive mulighed på sigt for tilkøb af enkelt ydelser, vil give borgeren en bredere vifte af tilbud at vælge imellem. Kommunen er dog opmærksom på, at det kan skabe en social skævhed, og man vil følge udviklingen tæt med henblik på at imødegå eventuelle negative følger af tilkøbsprincippet. Det er forvaltningens synspunkt, at alle kommende beboere skal kunne vælge frit. Men specielle

BESLUTNINGSPROTOKOL fortsat

fra ordinært møde torsdag den 15. september 2005

boenheder eller bebyggelser er et vigtigt tilbud til dem med særlige behov, som ønsker at være blandt ligesindede.

Forvaltningen skønner på baggrund af foreliggende demografiske oplysninger om de etniske grupper i København, at der vil gå lang tid, før man vil have tilstrækkeligt af ældre med anden etnisk baggrund, der både har samme baggrund og som skal på plejehjem, til at kunne udfylde en hel boenhed. Det kan blive relevant en gang i fremtiden at etablere særlige boenheder for borgere med anden etnisk baggrund end dansk, men indtil da vil forvaltningen arbejde med det interkulturelle inden for en boenhed som en ressource.

Forskningsprojekter på enkelte plejeboligbebyggelser:

Samtlige høringssvar understøtter forslaget om at etablere pilotprojekter på enkelte af bebyggelserne efter ny- eller ombygning. Alle etiske regler skal overholdes.

BILAG

Bilag 1	Tjeklisten
Bilag 2	Høringssvar

Lau Svendsen-Tune

/Lars Bo Bülow